

Utwór jako przedmiot prawa autorskiego

W rozumieniu art. 1. Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (PrAut) **przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (Utwór)**. Art.2 PrAut zawiera przykładowy katalog utworów, zaliczając do nich między innymi utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi, plastyczne, fotograficzne, lutnicze, wzornictwa przemysłowego, komputerowe, architektoniczne, sceniczne, choreograficzne, pantomimiczne. Jest to wyliczenie niewyczerpujące, co oznacza że mogą pojawiać się w obrocie także inne postaci utworów, o ile spełniają one przesłanki określone w powyższej definicji utworu. Cecha działalności twórczej jest podstawowym elementem działalności autorskiej. Zdolność abstrakcyjnego pojmowania rzeczywistości, świat uczuć i związanych z nimi przeżyć, wyrażenie ich w twórczy sposób jest możliwe wyłącznie przez człowieka i człowiekowi przypisane.

Działalność twórcza

Twórca, jako autor swego dzieła tworzy **nowy substrat** odznaczający się niepowtarzalnymi, twórczymi cechami. Nowość w tym znaczeniu oznacza **niepowtarzalność** np.: nowe podejście, zaprezentowanie, ujęcie w nowym kontekście znaczeniowym. W doktrynie podkreśla się, że utwór nie może być produktem przypadkowym. Nie wyklucza to jednak jego powstania w wyniku posługiwania się materiałami i urządzeniami. Zauważa się, że oryginalność utworu chronionego przepisami prawa autorskiego ma charakter podmiotowy. Dla jego zaistnienia ważny jest **twórczy wkład** autora, a nie nowość w sensie obiektywnym. W tym znaczeniu należy także ujmować **oryginalność** jako cechę twórczości, pojmowanej według kryterium unikalności, która zgodnie z tym co pisze M. Kummer w pracy pt.: „Das urheberrechtliche schutzbare Werk”¹ oznacza, że „istnieje wysoki stopień prawdopodobieństwa, że nikt inny samodzielnie nie stworzy identycznego utworu”.

W literaturze prawnie autorskiej zagadnieniu twórczości poświęcono wiele miejsca, podkreślając często, że ochronie podlega właśnie **forma utworu** poj-

¹ Przytoczono za M. Poźniak-Niedzielską, [w:] *System prawa prywatnego. Prawo autorskie*, red. J.Barta, tom XIII, Warszawa 2003 r., s. 9.

mowana jako sposób wyrażenia i przedstawienia jego treści, a także jako **indywidualizacja** tematu². „Wartości zawarte w dziele nawzajem się warunkują i wyznaczają, a zatem nie można traktować ich jako sumy odrębnie egzystujących składników, które w dowolnym zakresie mogą być wyłączane i włączane do innego zestroju, stając się integralną częścią cudzego dzieła”³. O twórczym charakterze utworu można mówić, gdy co najmniej dobór poszczególnych składników wyraża osobowość autora. Elementy występujące w utworze korzystają z ochrony jedynie jako pełna całość. Na dzieło składa się szereg wartości estetycznych lub intelektualnych. Utworem jest jednak nie ich suma, a określony zestrój, łącznie dopiero rozstrzygający o oryginalności całości. Stanowią one zawsze organiczną jedność, wzajemnie się wyznaczając i warunkując⁴. Działalność twórcza ma charakter kreacyjny, kreuje wynik pracy niepowtarzalny, niebanalny. W doktrynie podkreśla się, że twórczość jest projekcją wyobraźni, nie sprowadza się do naśladownictwa, charakteryzuje się nowością rezultatu, samodzielnością twórcy. Działalność twórcza niezależna jest od wkładu pracy, wysiłku fizycznego czy intelektualnego⁵.

Nie trudno zauważyć, że element działalności twórczej w podjętych działaniach występuje zgoła częściej niż cecha ich niepowtarzalności. Twórczym jest niemal każdy proces intelektualnej pracy wymagający osobistego podejścia, natomiast nie często takie działanie lub jego wynik będzie odznaczał się niepowtarzalnością. Wszelkie rutynowe czynności są pozbawione cechy działań twórczych i co za tym idzie nie są niepowtarzalne. Każda niepowtarzalna działalność twórcza ustalona w jakiejś postaci będzie utworem, jednak sama wyłącznie działalność twórcza nie jest utworem w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przedmiotem ochrony prawa autorskiego powinien być nie rezultat twórczości, a każdy obiekt charakteryzujący się **niepowtarzalnością**. W przypadku utworu powinno być statystycznie mało prawdopodobne stworzenie go w przyszłości przez inną osobę. W literaturze znane są także teorie, zgodnie z którymi utwór powinien wyrażać **piętno osobowości** jego twórcy i w tym sensie być indywidualny. W ten sposób pojmowana indywidualność będzie oryginalnym odautorskim przedstawieniem treści utworu i nadaniem mu niepowtarzalnej formy, w której piętno osobowości twórcy także zadecyduje o jego niepowtarzalności.

Utwór objęty ochroną prawną autorską powinien odznaczać się ponadto **indywidualnością** sposobu wyrażenia lub przedstawienia tematu. Indywidual-

² M. Poźniak-Niedzielska, [w:] *System prawa ...*, s. 11.

³ *Tamże*, s. 11.

⁴ *Tamże*.

⁵ F. Zoll, *Prawo autorskie w projekcie*, Kraków 1920, s. 11.

ność w tym znaczeniu oznacza swoistą niepowtarzalność w sposobie wyrażenia. A zatem obok twórczego charakteru utworu powinien on ponadto być jedynym, niepowtarzalnym, innym niż wszystkie dotychczas powstałe. Formułowane są w doktrynie precyzyjne „mierniki indywidualności” polegające na badaniu, czy dany rezultat działań jest wynikiem pracy rutynowej, „szablonowej”, czy też takim wynikiem, który jest jednym z możliwych do osiągnięcia przez znawców danej dziedziny podejmujących się tych samych działań⁶.

Ustalenie utworu jako warunek objęcia ochroną prawa autorskiego

Ochrona prawno autorska powstaje z chwilą „uzewnętrznienia” utworu, czyli jego **ustalenia** umożliwiającego percepcję przez inne niż twórca osoby. Od momentu ustalenia dzieła, także nieukończonego, utwór staje się przedmiotem prawa autorskiego. Od tego momentu przysługuje mu ochrona, która nie jest uzależniona od spełnienia przez twórcę jakichkolwiek formalności (np. rejestracji, zgłoszenia itp.).

Kiedy utwór istnieje wyłącznie w świadomości autora brak jest podstaw do przyznania mu ochrony. Stosownie do orzeczenia SN z dnia 25 kwietnia 1973 r. przez ustalenie należy rozumieć przybranie przez utwór jakiegokolwiek postaci, chociażby nietrwałej, jednakże na tyle stabilnej, żeby cechy i treść utworu wywierały efekt artystyczny⁷. Stanowisko to przesuwają akcent z uzewnętrznienia, w znaczeniu powstania zdatości percepcyjnej, na charakterystykę tego, co zostało uzewnętrznione. Ustalenie utworu może nastąpić w dowolnej postaci: nie jest konieczne dla powstania utworu jego utrwalenie, oznaczające zapisanie utworu na materialnym nośniku; wystarcza zatem samo wykonanie improwizacji muzycznej czy wygłoszenie referatu, bez potrzeby utrwalania ich na przedmiotach fizycznych (w partyturze, maszynopisie, na taśmie magnetofonowej, na płycie)⁸.

Odrębnym zagadnieniem jest kwestia **pomysłu** o charakterze twórczym. Często zdarza się, iż autor długo przed zrealizowaniem twórczego zamysłu posiada pewną niewyartykułowaną koncepcję oryginalnej kreacji. Zamysł twórczy obejmuje zatem różne zjawiska intelektualne: temat, koncepcje, system, teorie, sposób rozwiązania problemu, które stają się następnie elementem chronionego dzieła. Zawiera zatem myśl twórczą, przemyślenia dotyczące procesu twórczego

⁶ J. Barta, R. Markiewicz, [w:] *Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, Barta J., Czajkowska-Dąbrowska M., Ćwiągalski Z., Markiewicz R., Traple E., Warszawa 1997, s.49.

⁷ I CR 91/73, OSNCP 1974, nr 3, poz.50, z glosą S. Grzybowskiemu NP 1974, nr 6, s.834 oraz J. Serdy, OSPi-KA 1974, nr 7-8, poz. 157.

⁸ J. Barta, [w:] *Komentarz do ustawy...*, s. 53.

sposobów osiągnięcia odpowiedniego celu twórczego. Koniecznym elementem przyznania mu ochrony jest każdorazowo ustalenie pomysłu w formie zindywidualizowanej jako części utworu. Nawet najbardziej nowatorska koncepcja, myśl, czyli zamysł twórczy, nie będą jednak utworem w rozumieniu ustawy, jeśli nie zostaną ustalone w jakiegokolwiek postaci, chociażby nieukończonych. Ustawa nie obejmuje ochroną odkryć, idei, procedur, metod, zasad działania oraz koncepcji matematycznych.⁹

Forma ustalenia utworu nie jest ustalona ustawowo, a zatem można tego dokonać w jakikolwiek sposób pozwalający na zapoznanie się z utworem poprzez np.: jego odsłuchanie, przeczytanie, odbiór wizyjny. Istotne jest, aby ustalenie utworu umożliwiło jego percepcję przez osoby trzecie. Możliwości percepcji nie należy utożsamiać z **utrwaleniem** utworu. Utwór, aby stał się przedmiotem ochrony prawa autorskiego musi być „ustalony w jakiegokolwiek postaci”. Rozgraniczenia pomiędzy dwoma pojęciami dokonał S. Grzybowski, za ustalenie uznając świadomą działalność twórcy dzieła, wyrażoną w określonej postaci, umożliwiającą percypowanie dzieła przez co najmniej jedną osobę poza twórcą. Utrwalenie natomiast jest działaniem dowolnej osoby, także twórcy polegającym na „reprodukcji” dzieła, czyli umożliwiającym percepcję w różnych okresach¹⁰.

S. Ritterman uznał, że utrwalenie stanowi jeden z dwóch rodzajów ustalenia, dzieląc je na ustalenie o charakterze jednorazowym i ustalenie o charakterze stałym. Ustalenie o charakterze jednorazowym cechuje bezpośrednie zakomunikowanie dzieła słowem, gestem, mimiką, natomiast ustalenie o charakterze trwałym polega na stworzeniu możliwości wielokrotnego odtwarzania treści utrwalonego dzieła¹¹.

Utwór staje się dobrem chronionym przez prawo z momentem jego zakomunikowania.¹²

Wartość, przeznaczenie, sposób wyrażenia utworu

Twórczy charakter utworu jest uznawany niezależnie od jego przeznaczenia i wartości. Wartość utworu i jego przeznaczenie nie mają żadnego wpływu na to,

⁹ Por. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 31 grudnia 1974, I CR 659/74, nie publ., w którym podkreślono, że ochronie podlega nie temat ale jego indywidualizacja.

¹⁰ S. Grzybowski, A. Kopff, J. Serda, Zagadnienia prawa autorskiego, Warszawa 1973, s. 93-95.

¹¹ S. Ritterman, Komentarz do ustawy o prawie autorskim, Kraków 1937, s. 12.

¹² Por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1973 r., I CR 91/73, OSNCP 1974/50. Utwór artystyczny staje się przedmiotem prawa autorskiego gdy następuje jego ustalenie, tj. gdy przyjmie jakąkolwiek postać, choćby nietrwałą, jednak na tyle stałą żeby treść i cechy utworu wywierały efekt artystyczny. Kompozycje z kwiatów odpowiadają temu wymaganiu, dlatego nie jest dozwolone ich odtwarzanie bez zgody autora, m.in. sposobem fotograficznym, o innego użytku niż własny użytek osobisty, a w szczególności do użytku związanego z osiągnięciem korzyści materialnej.

czy utwór zostanie objęty ochroną prawną autorską. Z tego względu za utwory uznawane są hasła reklamowe, kalambury, książki adresowe, instrukcje, katalogi

techniczne, kalendarze, książki kucharskie, zbiory formularzy, objętej ochroną o ile znamionuje je twórczy charakter w zakresie układu¹³. Prawo autorskie nie różnicuje utworów w zależności od wartości artystycznej albo społecznej jaką przedstawiają.¹⁴ Z ochrony korzystają także utwory, których wartość społeczna może okazać się szkodliwa. Ocena z punktu widzenia moralności lub porządku publicznego dotyczyć może jedynie postępowania człowieka, nie zaś dóbr niematerialnych będących tworem jego myśli.

Należy odróżnić dopuszczalność rozpowszechniania dzieła, czy nawet ewentualną odpowiedzialność (administracyjną lub karną) - za przekroczenie zakazu rozpowszechniania dzieł o treści sprzecznej z porządkiem prawnym, albo ewentualną nieważność umowy o rozpowszechnianiu takiego dzieła - od przysługiwania względem niego ochrony autorskiej. Ocena treści dzieła pod kątem jego ewentualnej szkodliwości społecznej, czy obrazy moralności powinna być zatem zagadnieniem odrębnym, nie mającym żadnego wpływu na objęcie ochroną uzależnioną od wystąpienia w nim oryginalnych wartości.

Prawo autorskie nie różnicuje utworów pod kątem **wartości twórczej** czy artystycznej jaką przedstawiają. Wydaje się to słuszne, bowiem zagadnienie wartości twórczości jest niewymierne i zmienne. Istnieją rozliczne przykłady nieuznawania za wartościową twórczości artystów, uznanych następnie pośmiertnie za wybitnych. Cechą działalności twórczej jest indywidualna, oryginalna kreacja autora, a zatem nie zawsze może ona liczyć na uznanie jemu współczesnych, jako dla nich niezrozumiała, nie mieszcząca się w kanonie uznanych w danym czasie wartości estetycznych. Autor jako kreator dokonuje często swoistych odkryć artystycznych, niezrozumiałych dla przeciętnego odbiorcy. Uzależnienie ochrony od wartości dzieła byłoby szkodliwe dla samych twórców, a także naręczałoby zbyt duże trudności w uznaniu, co jest wartościowe. Ograniczałoby także wolność tworzenia, sprowadzając działalność twórczą do roli odtwarzania uznanych pierwowzorów. Społecznie jest to również uzasadnione, bowiem inna jest wrażliwość ludzka na sztukę i różnorodne są gusta w tej mierze.

Dualizm praw autorskich do utworu

Od momentu ustalenia utworu, w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości jaką przedstawia i jego przeznaczenia, a także niezależnie od spełnienia jakiegokolwiek formalności, utwór podlega ochronie zagwarantowanej w ustawie

¹³ J. Bleszyński, *Prawo autorskie*, Warszawa 1985, s.38.

¹⁴ Por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1968 r., OSN 1968, nr 5, poz. 94.

o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przyjęta konstrukcja prawa autorskiego zakłada dualizm praw, rozgraniczając **prawa autorskie majątkowe** i **prawa autorskie osobiste**. Obie sfery praw majątkowych i osobistych stanowią jednak obszary nie dające się całkowicie oddzielić.

Dla porządku należy dodać, iż zgodnie z konstrukcją monistyczną z kolei, prawo autorskie ujęte jest jako prawo jednolite o majątkowo-osobistym charakterze, które służy ochronie interesów majątkowych, jak i osobistych uprawnionego, najczęściej twórcy dzieła. Zgodnie z tym, co pisze A. Kopff sfera interesów osobistych twórcy wykracza znacznie poza relację: twórca-utwór, obejmując całość stosunku osobistego twórcy do jego autorskiej działalności¹⁵. Na stosunek ten składa się w szczególności węzeł emocjonalny (*vinculum spirituale*) zachodzący między twórcą a jego twórczością autorską, dorobkiem autorskim, utworami wchodzącymi w skład owego dorobku oraz procesem twórczym. Uzasadnione jest zatem rozgraniczenie przedmiotu praw majątkowych od praw osobistych na gruncie obowiązującej ustawy. Monistyczne ujęcie pozostawiłoby poza zakresem ochrony prawnej istotne interesy osobiste twórcy, który podstaw dla ochrony swych osobistych interesów musiałby szukać w regulacjach art. 23, 24 KC.

Ochrona majątkowa dotyczy wszelkich form wykorzystania utworu łączących się z uzyskaniem z tego korzystania bezpośrednio lub pośrednio **wynagrodzenia**. Utwór jako substrat pewnych wartości majątkowych może podlegać obroto- wi za zgodą twórcy lub osób do tego uprawnionych. Autorskie prawa majątkowe są terminowe i podlegają dziedziczeniu. Najogólniej można powiedzieć, że dotyczą one ekonomicznego wykorzystania utworu. Zwłaszcza w dobie powszechnej materializacji życia społecznego oraz idących za nim praw i oczekiwań wolnego rynku, twórczość autorska jest nastawiona na szeroką eksploatację w celu osiągnięcia zysku. Twórca podlega tak samo tym prawom, jak wszyscy występujący w obrocie, natomiast utwór jako specyficzny towar, będący wytworem działalności twórczej, nośnikiem niematerialnych wartości podlega ochronie zagwarantowanej w ustawie autorskiej. Z uwagi na specyfikę utworu wyodrębniane są **autorskie prawa osobiste**, zgodnie a art. 16 PrAut, chroniące nieograniczoną w czasie i nie podlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu **więź twórcy z utworem**, a w szczególności prawo do:

- autorstwa utworu,
- oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępnienia go anonimowo,
- nienaruszalności treści i formy utwou oraz jego rzetelnego wykorzystania,

¹⁵ A. Kopff, *Dzieło sztuk...*, s.150.

- decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności,
- nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Dzięki tej fundamentalnej regulacji utwór nigdy nie stanie się „bochenkiem chleba” sprzedawanym za wyższą lub niższą cenę, podlegającym nieograniczonej konsumpcji przez dowolnych użytkowników, bez żadnych ograniczeń. Prawa osobiste do utworu, jakie ustawa gwarantuje jego twórcy, są **niezbywalne i nieograniczone w czasie**. Ustawa nie bez powodu mówi o „więzi” twórcy z utworem bowiem cechą działalności twórczej jest pojawienie się pewnej indywidualnej myśli, będącej wynikiem istnienia różnorodnych emocji w umyśle twórcy, łączących go nierozdzielnie z utworem. W momencie tworzenia powstaje swoista „więź” twórcy z utworem, której nierozdzielność jest chroniona przez prawo. Twórca, jako podmiot słabszy w obrocie często staje pod presją różnorodnych nacisków, wymogów, propozycji zmian w utworze. Gwarancje ustawowe dają mu jednak możliwość wyboru: przyjęcia propozycji sugerowanych poprawek bądź ich odrzucenia. Od samego twórcy zależy podjęcie decyzji w tym względzie, bowiem wszelka ingerencja w utwór jest niedozwolona bez zgody twórcy.

W ramach praw majątkowych twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszelkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 PrAut). Występują tu dwa zasadnicze elementy: **dysponowanie dziełem i prawo do wynagrodzenia**. Są one ze sobą bardzo silnie związane i skonstruowane na zasadzie swoistego wynikania. Jeśli nastąpiło korzystanie z utworu, to tylko za zgodą autora. Skutkiem tej zgody, udzielonej najczęściej umownie jako licencja lub jako przeniesienie praw, jest uzasadnione prawo autora do wynagrodzenia. Prawo autora do wynagrodzenia jest tak silne, iż w przypadku gdy autor uzyskał pierwotnie ustalone wynagrodzenie, a eksploatacja dzieła i korzyści uzyskane przez korzystającego są bardzo wysokie, autor może żądać podwyższenia wynagrodzenia. W przypadku „utworu” nikt nie jest w stanie przewidzieć i do końca wymiernie oszacować, jaka korzyść spotka np. wydawcę z tytułu wydania pozycji książkowej nawet bardzo znanego i poczytnego autora. Zmieniają się upodobania i mody rynkowe, a sukces twórczości jest nieprzewidywalny.

Możliwość przenoszenia autorskich praw majątkowych na inne podmioty jest wyrażona w art. 41 ust. 1 pkt 1 PrAut. Jest to możliwe z drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy. Umowne rozporządzenie swymi prawami przez twórcę może przybrać formę:

- przeniesienia praw autorskich majątkowych lub
- licencji, czyli umowy o korzystanie z utworu.

Umowne przeniesienie praw autorskich ma na celu przeniesienie na inną osobę niż twórca majątkowych uprawnień do utworu, natomiast w przypadku licencji twórca wyraża zgodę na korzystanie z utworu w określonym zakresie. Zarówno przeniesienie praw jak i udzielenie licencji wymaga wyodrębnienia sposobu lub sposobów wykorzystywania utworu (pól eksploatacji) i wyrażenia przez twórcę zgody na przejście tego prawa lub na korzystanie z niego przez nabywcę. Nabycie lub udzielenie licencji może nastąpić odpłatnie lub nieodpłatnie, przy czym wymaga to dokładnego określenia w umowie. W rezultacie takiego oświadczenia woli twórcy, traci on możliwość wyłącznego korzystania z utworu w określonym zakresie a prawo to przechodzi na nabywcę.

Zarówno umowy o przeniesienie prawa jak i umowy licencyjne zostały w ustawie oparte na koncepcji pól eksploatacji. Strony zawierając umowę biorą pod uwagę tylko tę „siłę zarobkową” tkwiącą w utworze, której eksploatacja jest możliwa w chwili jej zawarcia. Skoro zaś owa „siła zarobkowa” wzrosła lub ściślej mówiąc ujawniła się z biegiem lat, to byłoby rzeczą niesłuszną, aby korzyści majątkowe przypadły w udziale nabywcy prawa z pominięciem osoby twórcy. Także postanowienia umowy licencyjnej upoważniające licencjobiorcę do korzystania z utworu w zakresie nie znanym w chwili jej zawarcia byłyby nieważne. Na podstawie umowy licencyjnej twórca upoważnia licencjobiorcę do korzystania z utworu w określonym - znanym stronom umowy - zakresie¹⁶.

Autorskie prawa majątkowe i osobiste do utworu mimo wzajemnego związku i oddziaływania oraz wspólnego źródła nie scalają się, lecz zachowują odrębną egzystencję¹⁷. H. Desbois, który dostarczył teoretycznych podstaw dla stworzenia koncepcji dualistycznej we francuskim prawie autorskim, oparł swe założenia na teorii, że prawo autorskie składa się z majątkowych uprawnień przenoszalnych *inter vivos* i ograniczonych w czasie oraz praw osobistych, nieograniczonych w czasie i nieprzenoszalnych. Konsekwencją tej teorii jest zasada **nieprzenoszalności całego prawa autorskiego, a jedynie jego materialnego wyznacznika**. Prawa majątkowe do utworu mogą być zatem przeniesione przez twórcę na inne podmioty w zakresie rozporządzania utworem w określony sposób, także z możliwością dalszego nimi rozporządzania przez nabywcę, jednak bez uszczerbku dla praw osobistych twórcy.

Dualizm praw przyjęty przez polskiego ustawodawcę nie jest podziałem szczelnym i wyłącznym. Osobisty i majątkowy charakter prawa autorskiego wyklucza całkowite i pełne oddzielenie interesów majątkowych od osobistych. Ze względu na to, iż utwory podlegają obrotowi rynkowemu, klasyfikacjom

¹⁶ A. Kopff, *Umowy w zakresie prawa autorskiego*, ZNUJ 1985, z. 41, s. 17.

¹⁷ H. Desbois, *La propriété littéraire et artistique*, Paryż 1953, s. 57.

i rozróżnieniom, stało się konieczne, aby dla pewności tego obrotu, te interesy w pewnym stopniu oddzielić. Pełne oddzielenie jest jednak niemożliwe z uwagi na istnienie w każdym utworze nierozzerwalnych więzi z autorem a także specyfikę utworu jako gatunku dzieła będącego wyrazem ludzkiej indywidualnej, twórczej kreacji.